

REVISTA ECONOMICĂ.

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC.

Organul oficial al „SOLIDARITĂȚII” — asociațiune de institute financiare ea însoțire.

Are o dată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „SOLIDARITATEA” sunt:

Agricola (Ecica), Agricola (Hunedoara), Agricola (Lugoș), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ancora, Ardeleana, Arișana, Armonia, Auraria, Aurora (Baia-mare), Avrigeana, Bănățana, Banca Poporală (Caransebeș), Banca Poporală (Dej), Banca Poporală (Arpașul-inf.), Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Bocșana, Brădețul, Buciumana, Cassa de păstrare (Mercurea), Cassa de păstrare, (reuniune) (Săliște), Câmpiana, Cârțișoara, Chiorana, Chisețiana, Codreana, Codrul (Buteni), Codru (Lupșa), Comuna, Concordia (T.-Uzdin), Concordia (Gh.rla), Cordiana, Coroana (Bistrița), Coryneana, Creditul, Crișana, Cugiereana, Decebal, Deunata, Doina, Drăganul, Dunăreana, Economia (Cohalm), Economul, Făgețana, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogeană, Gloria, Grănișterul, Hațegana, Insoțire de credit (Vestem), Institut de credit (Mehadia), Institut de credit (Gavoșdia), Isvorul, (Sângiorgiu), Isvorul (Sebeșul-inf.), Isvorul (Ighiu), Iulia, Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Lucașărul, Lumina, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana (Corniareva), Murășiana, Murășanul, Maramurășana, Nădlăcana, Negoiul, Noiana, Olăna, Oraviciana, Orientul, Patria, Piatra, Plugarul (Săcădate), Poporul (Lugoș), Poporul (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Rean. de impr. și păstrare (Ily-mare), Rîreana (Cap.-Măndăștur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana (Caransebeș), Sebeșana (Sebeșul-săsesc), Secășana, Selăgeana, Sentinela, Silvania, Someșana, Speranța (Hosman), Steaua, Șercăiana, Șoimul (Uigara), Șoimul (Vașcău), Trărnăveana, Timișana, Tibleșana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul (Sănmărtin), Vulturul (Tășnad), Zărândeana, Zidneana, Zorile.

Abonamentul:

pe 1 an K 20—, pe 1/2, an K 10—

Redactor responsabil:

CONSTANTIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:

de spațiul unui cm² câte 15 fileri.

Să ținem pas cu lumea.

Încă în primăvara anului trecut pledam în coloanele acestei reviste pentru ideea, ca institutele noastre de bani — reducându-li-se afacerile regulate de bancă — să caute a iniția și îmbrățișa afaceri comerciale și industriale. Ceream însă, să urmeze cu precauțiune, să ia totdeauna în considerare sfatul oamenilor pricepători și să prefere afacerile cu rizic redus, chiar și dacă acelea ar fi împreunate cu șanse de câștiguri mai mici.

Nu am indicat anume, ce afaceri nouă să inițieze, respective să îmbrățișeze băncile noastre? Nici n'am ținut de lipsă aceasta. Am fost în clar, că orice conducător isteț va găsi fără greutate afacerile de făcut, mai cu seamă dacă nu le va căuta prea departe, ci cât mai mult în apropierea sa. Și nu ne-am înșelat. În primăvara anului curent am avut prilej a ne convinge, că presupunerea noastră a fost la loc. Am dat peste mai multe institute de ale noastre, cari au realizat diverse afaceri nouă. Astfel unele s'au ocupat cu negoțul de vinuri, fructe, semințe, ba chiar și unii articoli fabricați, iar altele s'au ocupat cu arânzi și creștere de vite. Ba am aflat institute, cari s'au angajat și la întreprinderi de durată, deschizând depouri de material de edificat: lemne de construcție, țiglă, cărămidă etc., iar altele participând la diferite stabilimente industriale mai mici. Cu puține excepțiuni, rezultatele materiale ale nouelor afaceri, au fost favorabile.

Va să zică s'a făcut și la noi un mic început. Acesta trebuie dezvoltat cu stăruință și precauțiune. Să luăm exemplul și dela alții. Chiar în numărul de azi al revistei noastre publicăm raportul de afaceri al unei bănci străine, din care vom putea învăța mult. Cetindu-l cu atențiune vom vedea, ce rezultate frumoase a produs o bancă mijlocie, care însă și-a întors la timp «pânzele după vânt». Profitul frumos realizat în o jumătate de an rezultă îndeosebi din afaceri de negoț.

Natural, institutul de care vorbim a cultivat afacerile, pe cari îndeosebi împrejurările sale specifice: legăturile cu străinătatea și cu anumite părți ale țării, în sfârșit legăturile de pe piața, pe care se află, i le-a oferit. Pe baza principiului mutatis mutandis, să facă și băncile noastre asemenea. Afacerile să le facă ori direct, ori în legătură cu alți întreprinzători din cercul lor de activitate. Cum însă azi cei mai mulți articoli de comerț, industrie și produsele agricole sunt maximizați și centralizați, ar rămânea ca băncile noastre să-și extindă atențiunea asupra negoțului cu vin, cu lemne de foc, de construcție, material de zidit,¹ cu arândări de moșii, de pășuni pentru economia de vite, special de oi și eventual cu exploatarea de păduri. În toată însă cu precauțiunea de lipsă.

¹ În vreme ce scrisesem aceste rânduri am aflat, că și lemnele s'au maximat, iar materialul de zidit trebuie anunțat spre a fi conșcris, căci edificări nu se vor mai putea începe decât cu învoirea oficiului edil central.

O alianță economică cu Germania.

— Reflexii de Triar. —

III.

Pentru a nu putea fi învinovați că suntem preocupați sau că am nutri sentimente dușmănoase pentru alcătuirea imperialistă a germanismului — cu toate că nici aceasta nu ar fi o crimă — dăm în cele mai de jos o icoană a situației economice din Ucraina și alta a celei din România, acele țări, cari ar fi menite să ne asigure rezistența economică pe timpul războiului și cari ar fi să aibă rolul grânelor «Europei centrale» și darnice isvoare ale industriei. Cele-ce urmează nu sunt părerea noastră, ci aceea ce scriem despre Ucraina și părerea deputatului Erzberger, partizan al cancelarului conte Hertling publicată în «Vossische Zeitung». «Urmările păcii din Brest-Litovsk și a intervenției în Ucraina — zice Erzberger — sunt cele mai deplorabile pentru puterile centrale și în special pentru Germania. În Kieff nici un soldat nu poate umbla pe stradă fără a fi înarmat până în dinți; câțiva soldați au fost împușcați. Inversunarea contra Germaniei crește pe zi ce merge. Lucrătorii și împiegații căilor ferate proiectează o grevă generală. Intreagă țărănimea e extrem de nemulțămă, fiindcă toate, decretele și ordinațiunile guvernului instituit de noi a lui Koropadski au fost date pentru a sprijini marii proprietari. E sigur că țărănimea nu ne va da prisosul său de grâne, iar o recvirare cu forța ar costă sânge. În felul acesta așadar a dat greș intervenirea noastră, menită să ne asigure prisosul de grâne. Ura contra Germaniei crește în continuu. Rusofiliile sunt satisfăcuți că au fost arestați tocmai miniștrii, cari au încheiat pacea cu noi. E îndreptățită temerea că noul guvern va căuta cât mai în grabă o apropiere față de Rusia. În felul acesta dela Kieff și sub auspiciile Germaniei se va crea o nouă Rusie-mare».

Asta ne-o spune deputatul Erzberger, iar știrile mai nouă publicate cu învoirea censurei ne spun că în multe ținuturi țărani dau foc sămănăturilor și s'au format adevărate bande pentru a distruge recolta, așa că guvernul actual s'a văzut silit să dea un șir nenumărat de ordinațiuni, prin care voiește se restabilească ordinea și să asigure recolta. Intre aceste ordinațiuni cea mai importantă e aceea, prin care se declară recolta de proprietate a țărânului, care în schimb pentru pământul lucrat al boerului e dator să dea o parte din recoltă conform obiceiului țării. Prin această să declare proprietate a celui ce muncește rodul muncii sale, nu însă și pământul, așa după

cum plănuse aceasta «statul muncitoresc și țărănesc» instituit de partidul maximalistilor, care în marea Rusie a înfăptuit această reformă. — Ordinațiunea această de sigur a mai calmat puțin spiritele, dar numai pentru scurt timp fiindcă o mișcare a masselor odată pornită se poate opăci, dar nu zădărnici, mai cu seamă când e vorba de foamea de pământ, care greu își află sațiu. Despre situația economică creată României prin pacea de București și despre starea sufletească ce domnește în România ca urmare a acestei păci, Maximilian Harden, redactorul revistei berlineze «Die Zukunft» și sincer admirator a politicii lui Bismarck, scrie următoarele în revista sa: «Despre istoria și rezultatele păcii de București din 1913 e de prisos să mai amintim; partea principală a tratatului, care asemnă României întreagă Dobrușia, e încă proaspătă în memoria tuturor și 3 ani au fost prea mult pentru a-l răsturnă. Va dură mai mult tratatul iscălit în primele zile a lunii Maiu în preajma Bucureștilor? E un vis a celor nebuni a crede că el crează un stadiu de drept «definitiv». România cu o armată neînfrântă, și numai retrasă în Moldova, unde s'a știut susțineă constrânsă la pace numai fiindcă Rusia cade din șirul țărilor luptătoare, perde Dobrogea cu aceea Constanța, care a fost zidită cu enorme sacrificii și le eră așa de necesară din punct de vedere economic. Ea perde încă frumoase și importante fășii de pământ în granița austro-ungară, stăpânirea liberă peste partea sa din Dunăre, industria sa de petrol; pe deasupra e obligată «până la un termin ce e a se preciza» să tolereze pe teritorul propriu și să hrănească și îmbrace corpuri de armată străine (cel mult 6 divizii) și să lase șefilor săi dreptul de a recviră totul ce se naște, crește și se coace în România. — Invingătorul «renunță la despăgubirea de război», fiind despăgubit cu prisos de tributul impus celui învins. România trebuie să despăgubească pe contractanți și neutrali pentru pierderile derivate din acțiunile militare și la rândul său nu primește nici o despăgubire. Sub povara acestor îndatoriri diplomația noastră plină de demnitate scrie: «Părțile contractante renunță la plățirea oricărei despăgubiri de război». Ce-î importă pe cei cari impun pacea, dacă cu o datorie de 10 miliarde de lei, fără Constanța, fără teritorul său dunărean și fără industria sa — România va putea respira, cu așa povară pe piept. Tratatul începé cu moto: «fără anexiuni și contribuțiuni» și poartă timbrul firmei Czernin—Kühlman».

Autoorul trece apoi la chestia Basarabiei și la chestia dinastiei, și în urmă trage con-

cluzia: «Încă odată fructul «păcii celui învingător» e că un alt popor, care privea la Germania cu o prietenoasă admirație, vine aruncat în amărăciunea uzei. Enigma va rămâne nedeslegată până când trupele germane vor fi în Muntenia și Moldova. Atunci însă când tratatul își va perde, întocmai ca o floare petalele, nici un Român nu va uită ce s'a făcut și ce s'ar fi putut face cu patria sa».

Despre celelalte țări din Orient avem puțin de scris; de ele ne putem plăti cu puține fiindcă de prezent și încă câtva timp după războiu, poate decenii, vor cădea numai ușor în cumpăna economică. Ele au fost bătute de război în mod nemilos, au avut parte de atâtea înaintări și retrageri, au fost atâtea timp despicate de frontul armatelor, ce stau dușmănoase față în față, în timpul din urmă și de revoluție, încât regenerarea lor se va putea face numai cu mari jertfe și numai treptat cu munca sânguincioasă a multor ani. Puțin avem de zis despre celelalte două țări aliate: Bulgaria și Turcia. Aceste ne-au fost credincioase tovarășe de luptă, dar totdeauna și de jertfe materiale, pe cari Turcia, perzând cele mai bogate țări ale sale, nici când nu le va putea pune la loc, iar Bulgaria, chiar mărită, numai peste decenii. Aceste țări îndatorate la vecinică recunoștință față de puternicul aliat german, vor fi, vrând-nevrând, liferanți de materii brute și buni cumpărători ai articolelor industriale, vor fi tributarii de voie-de nevoie ai imperiului german.

Rolul preșidenților de direcțiuni.

În organizarea oricărui institut de bani, ca societate pe acții, președintele direcțiunii are un rol important, hotărîtor și de cea mai mare răspundere.

Datorințele și drepturile preșidentului nu pot fi fixate pe hârtie în toate amănuntele. Ele urmează însă din firea funcțiunii sale de conducător al lucrărilor celui mai însemnat organ al unui institut de bani: Direcțiunea. — În prima linie deci președintele are să se îngrijească ca direcțiunea să și facă datorința, dar în așa fel, încât ea să fie pildă pentru celelalte organe. Are să se îngrijească, ca direcțiunea să țină regulat ședințe, dat fiind, că discutarea cât mai aprofundată și mai deasă a afacerilor, e viața unui institut. Orice afacere — fie ea la aparență cât de mică și neînsemnată — trebuie discutată și hotărîită în direcțiune. Președintele peste tot să se ferească a rezolvi afaceri pe răspunderea sa, sau numai în conțelegere cu directorul. Din astfel de proceduri pot rezulta neînțelegeri și pagube. De aceea, când împrejurări urgente nu admit discutarea unui obiect a priori, să-l pună în discuție și deliberare cel puțin a posteriori.

O altă datorință de căpetenie a preșidentului este să controleze de aproape pe directorul institutului și activitatea acestuia. Controlarea să o facă liber de orice considerație. Toate actele directorului au să emaneze dela hotărîri direcționale, de a căror precisă exe-

cutare are să se îngrijească președintele. Să nu permită uzul, ca directorul să ia angajamente în numele institutului. Usul acesta — introdus la unele institute — e foarte periculos și poate produce complicațiuni păgubitoare. Pentru acestea e responsabil în prima linie președintele direcțiunii, care e dator a controla pe director.

Dar președintele e dator nu numai să controleze pe director, ci să se și îngrijească, ca rapoartele și propunerile acestuia să redea starea exactă și completă a lucrurilor. Altcum se pot aduce — bonă fide — hotărîri și contrare adevăratelor interese ale institutului.

În sfârșit președintele are să controleze și activitatea celorlalte organe și îndată ce observă, că acestea nu și fac datorința cu rigoare, trebuie să raporteze direcțiunii.

Un preșident, care vrea să fie totdeauna la locul său, are să fie cu „ochii în patru”, cum se zice, să observe tot și nimic să nu treacă cu vederea. Ori aceasta e cu putință numai dacă ia parte zilnic și nemijlocit la lucrările institutului.

De sine se înțelege, că președintele nu are să fie un organ polițial la institut. Are să fie un prieten, un colaborator devotat, dar absolut desinteresat și imparțial pentru toate organele societății. Are să fie ca un părinte bun, însă foarte sever.

Noul proiect de lege asupra societăților pe acții.

(Urmare).

Capitolul II. și III. al titlului III. tractează despre transmiterea întregii averi a societății pe acții, despre fuziunea și continuarea activității ei și anularea societății.

În sensul § 162 hotărîrea adunării generale, privitoare la transmiterea întregii averi a societății (§ 78) are drept consecință disolvarea societății. În cazul acesta se aplică §§ ii 151—161 cu modificarea, că licuidatorii sunt îndreptățiți a îndeplini toate afacerile și actele de drept, în legătură cu transmiterea averii.

Dacă averea societății trece în întregime la stat sau la vre-o autoritate publică, atunci adunarea generală capace de hotărîri valide în sensul § 78, alinea 2 și 3, poate enunța că renunță la licuidare (§ 163).

Dacă averea societății trece în întregime la o altă societate pe acții, contra acțiilor acesteia, atunci la urcarea capitalului social se poate absta dela dispozițiile § 140 și 141, alinea 1—3 și § 142 alinea 2 și 3 (§ 164).

Dacă în cazul § precedent cele două societăți au hotărît ca averea societății, ce se disolvă, să nu se licuideze, atunci pe lângă aplicarea corăspunătoare a § 163 mai trebuie observate următoarele:

1. Averea societății disolvate o administrează societatea primitoare separat.

2. Până la depina contopire, vechia competență judecătorească a societății în disoluțiune rămâne neschimbată.

3. Până la deplina contopire, averea separat administrată a societății în soluțiune se privește din punctul de vedere al creditorilor ca avere a acestei societăți.

4. Contopirea deplină poate urma numai, dacă societatea primitoare a provocat pe creditorii societății în soluțiune la anunțarea pretensiunilor lor în sensul §-ului 155 și a observat dispozițiile §-ului 159.

5. Directorii și censorii societății primitoare sunt solidar responsabili față de creditorii societății în soluțiune pentru administrarea separată a averii (§ 165).

Adunarea generală poate hotărî continuarea societății pe acții deja dizolvate:

1. Dacă societatea pe acții se disolvă în urma transmiterii averei ei întregi sau prin fuziune și transmiterea averei sau fuziunea se zădărnicește.

2. Dacă societatea se disolvă prin deschiderea concursului și concursul încetează prin concordat sau la cererea debitorului comun (§ 167).

Dacă capitalul social nu este asigurat corăspunător §§-ilor 12, 13 și 14, atunci în timp de 5 ani dela înregistrarea societății poate cere la judecătoria centrală a firmelor ori și care acționar, director sau censor, prin proces, anularea societății.

Dacă în interval ilegalitatea a încetat sau dacă pârătorul (actorul) nu poate dovedi că existența societății îi cauzează daună, atunci acțiunea nu are loc (§ 168).

Dacă subversează ilegalitatea amintită în §-ul anterior, alinea 1, atunci Judec. centrală a firmelor poate șterge societatea deja înregistrată și din oficiu, din registrul firmelor, presupunând că aceasta este de lipsă din interes public și că ilegalitatea n'a încetat în interval (§ 169).

Dacă Judecătoria centrală a firmelor șterge societatea din registrul firmelor în baza unui proces sau din oficiu, atunci pentru terminarea afacerilor societății sunt normative dispozițiile privitoare la lichidare.

Ștergerea nu invalidează afacerile încheiate cu a treia persoane în numele societății.

Acționarii sunt obligați a continua și în cazul acesta cu vărsămintele, dacă este lipsă de aceasta pentru achitarea datorilor societății.

Fundatorii, directorii și censorii din a căroră vină urmează anularea societății sunt solidar responsabili față de creditorii și acționarii pentru toată paguba provenită din anularea societății. Pretensiunea creditorilor și acționarilor se prescrie în timp de 5 ani dela ștergere.

Capitolul IV. În §§-ii 171—177 conține dispozițiile referitoare la societățile pe acții străine.

Capitolul V. conține în 15 §§, 178—192, dispozițiile penale.

În sensul §-ului 178 directorii, censorii și lichidatorii, cari abuzând de încrederea, ce li s'a dat, lucrează intenționat în detrimentul societății se vor pedepsi — întrucât faptele lor nu cad sub considerații mai grele — cu închisoare până la 5 ani și amendă până la K 100,000.— Procedura se pornește din oficiu.

Ca pedeapsă secundară, cei judecați pot fi opriți, pentru prima dată pe 5 ani, iar în caz de recidivă pe viață de a mai funcționa ca fundatori, directori, censori, lichidatori sau firmatori la societăți pe acții. Despre cei pedepsiți în modul acesta se poartă evidență specială la Judecătoria centrală a firmelor.

Dacă sunt motive atenuante judecătoria poate aplica și numai pedeapsa bănească.

Se vor pedepsi cu închisoare până la 5 ani și amendă până la K 20,000.—:

1. Fundatorii, directorii și censorii, cari cu ocazia fondării societății pe acții confirmă ori prezintă conștient, date false cu privire la cursul de emisiune al acțiunilor sau cu privire la stipulațiile indicate în §§ 14 și 15.

2. Directorii și censorii, cari la înregistrarea urcării capitalului social confirmă ori prezintă, conștient, date false cu privire la semnarea și plata noului capital, la cursul de emisiune al acțiunilor noi ori la stipulațiile indicate în § 138.

Procedura se pornește din oficiu.

Dispozițiile aliniei 2 și 3 a §-ului 178 se aplică și aici (§ 179).

Conform dispozițiilor §-ului 179 se vor pedepsi mai departe și aceia, cari au înduplecat pe alții să subscrie sau să cumpere acții, obligațiuni sau alte hârtii de valoare de ale societății prin aceea că:

1. Au scris și plătit acțiunile în mod fictiv.

2. Au dat publicității subscrieri sau plăți, despre cari au știut, că de fapt nu s'au făcut.

3. Au lansat în publicitate știrea, că anumite persoane au intrat ori vor intra în legătură cu societatea, deși au avut cunoștință despre contrarul afirmațiunii lor.

4. În general au publicat asupra celor cuprinse în alinea 1 și 2 a §-ului 179 astfel de date, despre a căroră neexactitate au avut cunoștință (§ 180).

Paragraful 181 prevede închisoare până la 3 ani și amendă până la K 10,000.— față de toți aceia, cari prin orice mijloc fraudulos provoacă sau încearcă a provoca urcarea sau scăderea meșteșugită a cursului de bursă a acțiunilor, obligațiunilor sau altor hârtii de valoare a societății pe acții.

Cei judecați pot fi opriți, pe timp de cel mult 5 ani, dela cercetarea bursei.

Ceice la vânzarea publică a acțiunilor, obligațiilor și altor hârtii a societății pe acții nu observă condițiile fixate în §§-ii 39, 75 și 174 se vor pedepsi cu amendă dela K 100 — K 20,000.— (§ 182).

Se vor pedepsi cu închisoare până la un an și amendă până la K 20,000.—:

1. directorii, censorii și lichidatorii, dacă procedează contrar legii la compunerea bilanțului sau dacă în bilanțul, în contul profit și pierdere, în rapoartele de afaceri sau în rapoartele către adunarea generală comunică, cu știință, date false sau retac date esențiale.

2. Directorii, dacă contrar §-lui 54 plătesc dividende sau dobâuzi din capitalul social.

3. Directorii, dacă contrar §-ului 58 acuiră ori primesc ca amanet acțiunile societății.

4. Directorii și censorii, dacă fie la fondarea societății, fie la urcarea capitalului emit acții pe nume și nu prezintă capitalul efectiv vărsat, conform §-ului 4, ori dacă emit acții sau acții interimele a portor înainte de a se fi plătit în întregime valoarea nominală ori valoarea de emisiune mai urcată a acelor.

5. Directorii și censorii, dacă emit acții ori acții interimale înainte de ce Judec. centrală a firmelor a înscris societatea sau în caz de urcare a capitalului, urcarea deja efectuată de capital — în registrul central al firmelor societăților pe acții.

6. Directorii și censorii, dacă, afară de cazurile prevăzute în § 8, punct 2 și 3, emit acții sau acții interimale, cari nu conțin datele cerute de punctul 4 al §-ului 8.

În cazul punctului 1 pot fi aplicate și dispozițiile § 178, punct 2.

Dispozițiile punctului 3 al §-ului 178 au valoare și pentru cazurile înșirate în §-ul de față (§ 183).

(Se continuă.)

Ústredná banka uc. spol. Budapesta.

Acest institut afiliat al institutului Ústredni banka din Praga, s'a ocupat înaintea războiului mai ales cu reescontul, afaceri de efecte și de ghișeu, depuneri în Cont-curent și pe libel, cu transacțiuni transatlantice, cultivând aceste ramuri de afaceri în parte absolut covârșitoare prin institutele de bani cu cari stă în directă legătură. În urma războiului transacțiunile americane au încetat, afacerile de efecte au stagnat, iar reescontul, ramul principal de operațiune, s'a redus în decursul primilor doi ani de războiu la zero. În fața acestei situațiuni schimbate funcționarii conducători ai institutului recunoscând la timp întorsătura în viața economică-financiară, fără multă răs-gândire și trăgănare și-au schimbat pânzele după vânt. Capitalele disponibile aglomerate parte din reescontul replătit, parte din depunerile ce creșteau mereu în urma acviziției, le-au plasat la început în efecte pupulare de bancă (scrisuri fonciare, obligațiuni de bancă) ce le asigură în urma cursurilor scăzute de pe atuncia nu numai o rentabilitate de minimum 5—5½% netto, dar li se prezentau pentru viitor și șansele urcării de curs ca un profit absolut sigur, care în urma urcării cursurilor efectelor încetul cu încetul s'a și realizat. În parte s'a plasat capital și în aur curat, în monede de aur străine, ducași etc., precum și în valute până ce s'a putut. Pe urmă au urmat afacerile de mărfuri. Deși numărul funcționarilor scăzuse în decursul războiului dela 18—22 de funcționari — câți erau de obicei înainte vreme, — la 3 funcționari conducători, cu toate acestea s'a început cu cultivarea afacerilor de mărfuri tot așa de rezolut și fără trăgănare, ca și cu afacerile de efecte. La început s'au cultivat afaceri, cari după natura lor prezentau profit mai puțin, dar nu erau împreunate cu nici un fel de rizic, în urma revirimentelor făcute erau însă satisfăcătoare. Așa s'a fost început cu liferarea de cărbuni indigeni și prusiani, brichete și coacș, cu sămințuri de nutreț, lușernă, trifoiu, napi de zahăr și pentru vite etc., apoi cu oleiuri de mașini, cu

zdranțe, săpunuri, cu lumini, cu vinuri, alune, soda-bicarbona, cuie, rafuri, conserve de paradise, lemne de foc, bureți uscați și chimin, cu măhuri de tătărcă (cirok), cu piatră vânăta, țiglă de coperiș și alte articole de sezon, cercând a tranșa unele afaceri în comisiune, dar mai ales tranșându-le în contul și rizicul propriu. La desfășurarea afacerilor s'a avut totdeauna în vedere ca aceasta să se întâmple în cel mai scurt timp și cu cât mai puțin rizic și spese.

În decursul celor trei ani de războiu din urmă institutul s'a metamorfozat cu totul, iar progresul făcut pe acest nou teren se reoglindește pe deplin din bilanțele și rapoartele anilor de gestiune 1916 și 1917, precum și din bilanțul semestrului prim al anului 1918, ce se publică în acest Nr. al revistei. Notăm la acest loc, că profiturile realizate numai în parte s'au arătat în bilanțele din urmă, în parte însă avându-se în vedere diferite împrejurări, sau format diverse rezerve latente, — asupra cărora nu putem da date cifrice, — dar constatăm, că a succedat a consolida institutul în astfel de măsură, încât să poată trece cu ușurință peste orice evenimente ce le va putea aduce viitorul neguros.

Institutelor slovace nu li s'a făcut nici când nici cea mai mică concurență, ci din contră Ústredná banka le-a fost sfătuitoare și diriguitoare, menajindu-le și îndemnându-le și cu exemplul a-i urmă pe această cale, care va trebui bătută în corpore pe viitor, în șiruri bine strânse și disciplinate, dacă voiesc să poată face față erei celei nouă de evoluțiune, ce va urmă după sfârșitul războiului. În urma legăturilor strânse de afaceri de mai bine de un deceniu ce le cultivă Ústredná banka cu băncile românești, ea le-a îndemnat și pe acestea în repețite și repețite rânduri să se ocupe de afaceri comerciale, căutând a se acomoda împrejurărilor, organizându-se și pregătindu-se pentru lupta economică-financiară, ce va urmă după finirea războiului militar, stându-le cu cea mai mare plăcere la dispozițiune.

Activa institutului s'a urcat față de 31 Decembrie 1917 cu K 780,856.76, iar față de 31 Decembrie 1916 cu 1.396,845.23. Depunerile s'au urcat cu K 603,566.06 față de 31 Dec. 1917 și cu K 2.190,867.59 față de 31 Decembrie 1916. Cumpărând și vânzând institutul efecte pupulare, stocul acelor se schimbă mereu, iar per 30 Iunie 1918 se prezintă cu cifra de K 1.120,270.56, față de K 980,816.94 în 31 Decembrie 1917 și K 411,261.43 la 31 Decembrie 1916. Depunerile proprii se prezintă la 30 Iunie 1918 cu suma considerabilă de K 2.505,200.24 față de K 1.313,923.11 la 31 Decembrie 1919 în urma împrejurării, că tocmai înaintea încheierii semestrale s'au licvidat capitalele investite în vinuri etc., cari natural, că își vor afla plasarea cuvenită în cel mai scurt timp în alte afaceri rentabile de sezon.

Revirimentul semestrului prim al anului 1918 face K 79,242,976.92, față de revirimentul semestrului prim al anului de gestiune 1917, care a fost abia de K 30,308,153.04, iar profitul curat al semestrului din urmă, — după rezervările corăspunsătoare și abundante interne, — se cifrează cu suma de K 40,605.63, ergo prezintă o fructificare de peste 16% a capitalului acționar, față de K 22,446.39 profit curat în semestrul prim al anului de gestiune 1917.

Pe anul de gestiune 1917 s'a distribuit o dividendă de 6%, care pentru anul curent se va urca.

Deja dinainte de războiu s'a fost decis urcarea capitalului dela 500,000 — la K 2,000,000 —, emițându-se deocamdată 2500 acții cu cursul de 215, respective

225 pentru acționarii noi, asupra cărei emisiuni ce este în curs, atragem binevoitoarea atențiune a P. T. acționari vechi.

În legătură cu această urcare de capital, institutul ținând cont de împrejurări și având totdeauna în vedere viitorul apropiat, a intrat în legătură mai intimă — quasi de cointeresență — cu încă două institute fruntașe din Moravia și Bohemia și anume cu Moravská agrární a prumyslová banka din Brünn (Banca agrară și industrială moravă) și cu Pozemková banka din Praga (Banca funciară), cu capitale puternice de acții și cu o mare cointeresență productivă. Ambele au secții de mărfuri și de mașini agricole, interesându-se și ocupându-se totodată și cu valorizări de imobiliile, parcelări, financiarizări de diverse întreprinderi comerciale și industriale etc.

În legătură cu aceste două institute fruntașe institutul este pe cale a înființa și organiza în viitorul apropiat *secția de mașini agricole* cu un depozit de mostre în Budapesta, formând cu timpul o rețea întregă în diferite centre din provincă.

Pentru a-și putea realiza planul mai ușor, direcțiunea institutului ținând cont de greul timpurilor, precum și de alte calamități, a înțeles, că numai prin funcționari rutinați și mulțămii materialmente, prin funcționari devotați chestiei, — asupra cărora să nu apese permanent greul zilelor, care să-i țină în continuă îngrijorare și enervare, — se poate face ceva lucru bun și mare în împrejurările anevoioase de azi. În urma acestora a căutat a întregi șirul funcționarilor atât de răriți; celor vechi le-a augmentat an de an salariile, dându-le și adausele uzuale de scumpete și de războiu, iar pe lângă o regulare generală de salare începând cu 1 Ianuarie a. c. a urcat și adausul de războiu la 100%, acordându-le pe lângă aceasta funcționarilor ca remunerațiune de Anul nou salar dublu lunar per Decembrie și rescumpărând în trecut funcționarilor conducători concediile de cari se bucură fiecare funcționar după un serviciu de un an de zile la institut, în bani gata. Prin aceasta se explică urcarea speșelor administrative la suma de K 53,413,42 în semestrul prim al a. c. față de K 72,862,62 în tot decursul anului 1917 și K 42,652,28 per anul 1916. Această investiție direcțiunea institutului o privește de investiție neapărat de lipsă, productivă și rodnică, ceace s'a și dovedit.

Notăm în fine, că la *bursa de efecte și mărfuri* din Budapesta în proximal timp institutul va fi reprezentat nu numai prin directorul său, ci și prin directorul-substitut și prin controlorul institutului, cari toți trei sunt și procuriști, plătind institutul și pentru ultimii doi de fiecare separat taxa de membru.

În fața viitorului nepătruns, care ne va pune în fața unor mari și grele probleme de rezolvit, institutul privește cu încredere și cu mulțămirea aceea internă sufletească, că deja de cu bună vreme și-a adunat și organizat gregarii în jurul său, disciplinându-i astfel, ca să poată face față tuturor obstacolelor, ce vor avea să le întimpine. E mulțămit, că și-a împlinit rolul și misiunea la timp, iar institutele grupate în jurul său au ascultat ordinea și îndrumările date fără șovăire atât în părțile nordice slovace, cât și în coloniile slovace din Békéscsaba, Nádlaç, Torontal, Bacica și Sirmiul Croației. Regretă însă, că institutele din părțile din jos de Someș și Crișuri să desghiață așa de cu greu, institutele românești, de cari ne prinde mirarea, că nu pot sau nu vreau să înțeleagă mersul vremurilor

(Budapesta)

V. B.

CRONICĂ.

Restrângerea circulației imobilelor. Prin ordonanța Nr. 55,000/918 ministrul agriculturii a extins dispozițiile ordonanței Nr. 4,000/917 M. E. privitoare la circulația imobilelor, asupra țării întregi. Asupra intravilanelor din orașe restricția are valoare numai dacă ministrul agriculturii a ordonat-o sau o va ordona aceasta special.

Prețul vinului este în continuă creștere. În Arad la finele săptămânei expirate s'au plătit deja K 11,50 și în Oradea-mare K 12 — pentru vin de masă din a. c.

Mișcarea capitalurilor în sem. I. 1918. În prima jumătate a anului curent capitalurile societăților pe acții ungare s'au sporit cu uriașa sumă de K 1,2 miliarde. După revista «A Hítel» s'au înființat în sem. I 1918 în capitală 138 soc. pe acții noue, cu un capital de K 275,540,000 — și în provincie 158 societăți noue cu capital de K 160,525,000 — în total 296 soc. pe acții noue cu capital de K 436,065,000 —. Institute de bani au fost între acestea numai 4, celelalte: întreprinderi industriale și de realități. Urcări de capital au fost la 502 soc. pe acții cu K 511,324,698 —. Reduceri de capital la 14 soc. în sumă de K 14,731,050; au licuitat 37 societăți cu capital de K 11,318,620 —. De trăgând reducerile și licuidările de capital rezultă ca sald o creștere a capitalurilor cu K 913,703,028. Și adăogând agio acțiilor noue emise de K 298,390,190 —, rezultă o creștere efectivă a capitalurilor de K 1.212.093,218 — în sem. I 1918.

BIBLIOGRAFIE.

Biblioteca Ardealului. Sub redacția cunoscutului și apreciatului publicist *Emil Isac* din Cluj și în editura *Alexandru Anca* din Gherla va începe să apară cu începere din August a. c. o publicație periodică literară, a căreia tendință va fi a da în mâinile publicului operele de valoare ale scriitorilor români, mai ales ardeleni.

«Biblioteca Ardealului» va apărea lunar în formă de carte și primul număr va fi închinat memoriei marelui poet ardelean George Coșbuc.

Exemplarul va costa K 1,50 (1 franc 50 bani), plus 50 fileri pentru porto. Comandele sunt a se adresa la Institutul de arte grafice *Alexandru Anca* în Gherla—Szamosujvár. În ale redacției bibliotecii scrisorile sunt a se adresa d-lui *Emil Isac*, Cluj (Kolosvár) strada *Bartha M.* Nr. 22.

Sumarul:

Să ținem pas cu lumea. — O alianță economică cu Germania. — Rolul preșidenților de direcțiuni. — Noul proiect de lege asupra societăților pe acții. — Ústredna banka spol Budapesta. — *Cronică*: Restrângerea circulației imobilelor. Prețul vinului. Mișcarea capitalurilor în sem. I. 1918. *Bibliografie*: «Biblioteca Ardealului».

Ústředná banka účastinný spolek

afiliata institutului Ústřední Banka Českých sporitelů Praha—Budapesta.

Activa.		Contul Bilanț per 30 Iunie 1918.		Pasiva.	
		K	f		
Cassa în numărar		78,458	78	Capital societar	500,000—
Valute		1,877	10	Fonduri de rezervă	45,120·96
Cupoane și valori trase la sorti		16,174	03	Incurgeri din em. III-a	51,465—
Efectele secției de bancă 1.101,604·06				Depuneri pe libel și în Cont-curent	3.333,148·51
Efectele secției de lozuri 18,666·50	1.120,270·56			Secția de mărfuri	94,227—
Depuneri de Cont-curent	2.505,200·34			Cauțiuni	7,400—
Cambii	22,086—			Dividendă neridicată	6,172—
Correspondenți (Debitori în C.-curent)	282,781·68			Poziții transitoare	52,633·39
Debitorii secției de bancă	52,984·28			Profit transpus din an. trecut 3,465·71	
Secția de mărfuri	32,560—			Profitul semestrului I al a. c. 40,605·63	44,071·34
Mobilier	8,910—				
Cauțiuni	7,400—				
Poziții transitoare	5,535·43				
		4.134,238	20		4.134,238·20

Spese.		Contul Perdere și Profit.		Venite.	
		K	f		
Interese după depuneri	27,437·22	Profit transpus din anul trecut	3,465·71		
Spese administrative	53,413·42	Interese dela efecte	27,679·78		
Daruri etc.	406·62	Interese diverse	27,025·16		
Informațiuni, telegraf, telefon	1,472·87	Profit dela afaceri de efecte	25,779·54		
Secția de lozuri	908·56	Profit dela asigurări	6,016·11		
Amortizare din mobilier	1,000—	Profit dela diverse	1,586·36	33,382·01	
Dare și contribuțiuni	6,868·42	Profit dela afaceri de mărfuri		44,025·70	
Profit curat	44,071·34				
	135,578·45				135,578·45

Budapesta, la 30 Iunie 1918.

Igor Izák m. p.,
director-procurist.

Virgiliu V. Bontescu m. p.,
director-subst.-procurist.

Alois Hlubinka m. p.,
controlor-procurist.

DIRECȚIUNEA:

Ant. Weinzettl m. p.,
director gen. la Ustredni banka, Praga.

Hugo Sekal m. p.,
dir. la Ustredni banka, fil. din Brünn.

Aschenbrenner m. p.,
cons. imp., dir. la Moravská agrární a
prumyslová banka din Brünn.

Dr. J. Wagner m. p.,
matematic la Nemzeti belesetbizt. rt., Bpesta.

Slavko Ozbolt m. p.,
dir. la Hrvatska escomptni a mjen. banka,
Brod n/S.

Dr. Nessay m. p.,
v.-prez. la Pozemková banka, Praga.

Adolf Král m. p.,
dir. la Pozemková banka, Praga.

Masek m. p.,
consilier, membru în dir. la Pozemková banka din Praga.

Cornel Stodola m. p.,
fabricant în Rózsahegy.

Dr. Lud. Medvecký m. p.,
advocat în Zolyóm.

Dr. P. Blaho m. p.,
medic în Szokolcza.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIARE

a revăzut și aflat în ordine conturile de mai sus.

Viliam Pauliny m. p.,
director la Zvolenská ľudová banka din Zolyóm.

Jaroslav Skorkovsky m. p.,
vice-director la Ustredni banka, Filiala din Brünn.

Karasek m. p.,
vice-dir. la Pozemková banka, Praga.

Sikyry m. p.,
dir.-controlor la Moravská agrární a prumyslová banka din Brünn.

P. Bella m. p.,
Budapesta.

„BANATUL“, institut de credit și economii, societate pe acții în Lugos.

CONVOACARE.

Onorații acționari ai institutului de credit și economii «Banatul» soc. pe acții, se convoacă și sunt rugați a participa la
a VIII-a adunare generală ordinară,

care se va ține în localul institutului la 27 Iulie st. n. 1918, la 10 ore înainte de amiază, cu următoarea

ORDINE DE ZI:

1. Raportul direcțiunii despre gestiunea anului 1917.
2. Raportul comitetului de supraveghiere despre gestiunea anului 1917.
3. Prezentarea încheierii socoșilor anului 1917, stabilirea bilanțului, contului profit și pierdere și aducerea deciziei referitor la profitul de Cor. 4,832.73.
4. Votarea absoluturului legal direcțiunii și comitetului de supraveghiere pe anul 1917.
5. Alegerea directorului executiv.
6. Alegerea a doi membri în direcțiune pe 6 ani.
7. Alegerea unui membru în comitetul de supraveghiere pe 3 ani.
8. Eventuale propuneri.

În atențiunea dlor acționari: La adunarea generală numai acei acționari pot lua parte, cari cel puțin cu 6 luni mai înainte au fost introduși în registrul acționarilor dela institut și cari înainte de deschiderea adunării și-au depus acțiunile scrise pe numele lor sau acelora, pe cari îi reprezintă dimpreună cu plenipotențete la cassa institutului ori la alt loc designat de direcțiune. (§ 12 din statute).

Asupra propunerilor adunarea generală numai în acel caz decide, dacă respectivul acționar și-a înaintat propunerea în scris direcțiunii cu 5 zile înainte de ținerea adunării generale. (§ 22 alin. h).

Domnii acționari pot să-și depună acțiunile, dimpreună cu dovezile de plenipotență și la institutul «Timișiana» din Timișoara până la 25 Iulie 1918 st. n. la ameză.

Lugos, din ședința direcțiunii ținută la 4 Iunie st. n. 1918.

Direcțiunea.

Activa. — Vagyon	Contul Bilanț la 31 Dec. 1917. — Mérleg-számla 1917. dec. 31-én.		Pasiva — Teher.	
	K	f		K f
Cassa în număr — Kézpénz	13,431	71	Capital social — Részvénytőke	166,500
Cambii de bancă — Bankszerű váltók	72,290	—	Fond de rezervă general — Általános tartalékalap	9,529
Cambii hipot. — Jelzálog. bizt. váltók	150,573	—	Depuneri spre fructificare — Takarékk betétek	71,211
Cont-curent — Folyó számla	—	8,748	Diverse — Különféle számla	12,406
Efecte proprii — Saját értékpapírok	2,435	—	Interese transitoare la cambii de bancă	—
descriere — leírás	535	1,900	— Átm. kam. bankszerű váltóknál	1,508
Cassa institutului — Az intézet háza	—	20,000	Interese transitoare la cambii hip.	—
Mobiliar — Butorérték	2,281	—	— Átm. kam. jelz. biztos. váltóknál	2,955
descriere — leírás	281	2,000	Venit curat — Tiszta nyereség	4,832
		268,943		62
				268,943

Eșite — Kiadás.	Contul Profit și Pierdere. — Nyereség- és Veszteség-számla.		Venite — Bevétel.	
	K	f		K f
Interese la dep. spre fructif. — Takarékkbetéti kam.	3,111	69	Interese dela cambii de bancă — Bankszerű váltók	—
Interese de reescont — Visszleszámitolási kamatok	5,342	43	utáni kamatok	9,557
Contrib. erarială și comun. — Állami és községi adó	2,640	96	Interese de cambii hipotecate — Jelzálogilag bizt.	—
Contrib. după interese la depun. spre fructificare	—	—	váltók utáni kamatok	15,908
— Tőkekamat és járadékadó	—	31	Interese după împrum. hipot. — Jelzálog kölcsön	—
Salare — Fizetések	3,340	—	utáni kamatok	2,279
Marce de prezentă — Jelenléti díjak	1,184	—	Venitul efectelor — Értékpapírok jövedelem	60
Chirie — Házber	1,300	—	Venitul casei — Intézeti ház jövedelme	212
Porto — Postabér	—	224	Provizioni — Jutalékok	2,038
Amortizare din mobilier — Butor leírás	281	—	Interese după Cont-curent — Folyó számla utáni	—
Amortizare din efecte — Értékpapír leírás	535	816	kamatok	63
Descriere din cambii de bancă — Leírások: Bankszerű váltók	600	—		
Descriere din cambii hipotecate — Leírások: Jelzálogilag biztosított váltók	4,765	5,365		
Spese de cancelarie — Irodai költségek	1,651	73		
Venit curat — Tiszta nyereség	4,832	73		
		30,119		70
				30,119

Lugos, la 31 Decembrie 1917. — Lugos, 1917. évi december hó 31-én.

Vichentie Nikits m. p.,

dir. exec. inter. — ideiglenes vezérigazgató.

Lucia Bobora m. p.,

contabil — könyvelő.

DIRECȚIUNEA: — AZ IGAZGATÓSÁG:

Ioan Pepa m. p., preș. — elnök.

Nicolae Martinovici m. p.

Dr. Aurel Vălean m. p.

Vichentie Nikits m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghiere censurând prezentul bilanț, contul profit și pierdere și confruntându-le cu cărțile principale și auxiliare în bună regulă purtate, le-am aflat cu acelea în deplină consonanță și exacte. — Alulirott jelügyelő bizottság a jelen mérleg-, nyereség- és veszteség-számlát a rendesen vezetett fő- és segédkönyvekkel összehasonlítván, azokkal mindenben megegyezőknek és helyesnek találta.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIARE: — A FELÜGYELŐ BIZOTTSÁG:

Ioan Harambașa m. p., preș. — elnök.

Dr. Nicolae Proștean m. p.

Dr. Ioan Jucu m. p. (inrolat—hadbavonult).